

OCHRANA SOUTOKU – MEZINÁRODNÍ OSTUDA

MOJMÍR VLAŠÍN

RNDr. MOJMÍR VLAŠÍN
ekolog, soudní znalec v oboru
ochrana přírody. Od roku 2018
předseda Českého ramsarského
výboru.

Český ramsarský výbor, jehož jsem dlouholetým členem, přijal v květnu 2019 na svém řádném zasedání toto stanovisko: „Český ramsarský výbor plně podporuje bezodkladné vyhlášení navržených maloplošných zvláště chráněných území v kategorii NPR a NPP, které zabezpečí nejnutnější ochranu předmětů ochrany evropsky významné lokality Soutok-Podluží. Zároveň považuje za důležité zahájit proces vyhlášení CHKO Soutok. Ochrana tohoto území v kategorii CHKO dlouhodobě zajistí účinnou ochranu přírodních procesů v celém území. Možnost vyhlášení CHKO je nyní v regionu vnímána pozitivně, proto Český ramsarský výbor navrhuje odsouhlasit záměr na vyhlášení CHKO Soutok také ze strany Ministerstva životního prostředí.“ Možná se zeptáte, co to sem pletu. Co se má co míchat ramsarský výbor do ochrany území Natura 2000? Ale on do

toho opravdu má co mluvit! Území tzv. Mezinárodně významného mokřadu pod názvem „Mokřady dolního Podujetí“, které se plošně téměř shoduje se zmíněným EVL Soutok - Podluží je jedním ze 14 mezinárodně významných, tzv Ramsarských mokřadů na našem území. A zároveň je jedním ze dvou, které dosud nepožívají legislativní ochranu. Což už hraničí z mezinárodní ostudou. Ano, a toto území má být chráněno také proto, že je to evropsky významné území a stát měl na vyhlášení ochrany 6 let. Tato doba marně uplynula v roce 2014. Tady už nejde jen o ostudu, ale i o porušení evropského práva s možnou velmi tvrdou sankcí. Evropská komise už zahájila s Českou republikou tzv. pilotní řízení za nedodržení evropské legislativy. A právě toho se dovolává Český ramsarský výbor, poradní orgán Ministerstva životního prostředí. Toto své doporučení postou-

Vodorovné větve a mohutný kmen jsou typické znaky stromů, které vyrostly mimo konkurenci ostatních. A také relativně malá výška, zjevná na rozdíl ve výšce mrtvého solitéru a stromů v zápoji za ním. Foto David Hauck

pil prostřednictvím resortního náměstka ministru ŽP Richardu Brabcovi.

Jak je možné, že stát, který si sám určil, že toto území pokryje určitou legislativní ochranou, není schopen svému závazku dostát? Kdo vlastně brání tomu, aby území takto hodnotné bylo vyhlášeno? Ten důvod se jmenuje: Biosférická rezervace Dolní Morava, o.p.s. Tato organizace byla založena v roce 2004 pěti subjekty: Moravské naftové doly, a.s., Ministerstvo životního prostředí, ČSOP z.s., Okresní hospodářská komora Břeclav a Lesy České republiky s.p. Oficiálně proto, aby do doby vyhlášení řádné legislativní ochrany tohoto území alternovala správu CHKO. Toto očekávání však o.p.s. Biosférická rezervace Dolní Morava nejenže nesplnila, ale proměnila v pravý opak. Ministerstvo životního prostředí proto v roce 2012 z role zakladatele a tím pádem i z orgánů této společnosti vystoupilo. Je nejvyšší čas, aby tak učinil i spolek ČSOP. Je totiž zřejmé, že o.p.s. Biosférická rezervace Dolní Morava aktivně vystupuje proti vyhlášení CHKO Soutok a vlastně proti jakékoliv legislativní ochraně tohoto území. Jak k tomu došlo? Při revizi BR Pálava (koncem 90. let) Český národní komitét MAB (člověk a biosféra) navrhl její rozšíření o oblast cenných lužních lesů na soutoku Moravy a Dyje nebo zajištění jejich ochrany formou vyhlášení samostatné CHKO Soutok. Zástupci o.p.s. Biosférická rezervace Dolní Morava – v rozporu s doporučeními a usneseními Českého národního komitétu MAB, i se zájmy dvou zakladatelů (MŽP a ČSOP) aktivně, a bohužel i úspěšně, vystupovali proti vyhlášení CHKO Soutok a zaštiťovali se „zájmy místních obyvatel a subjektů“. Místo aby zástupci o.p.s. Biosférická rezervace Dolní Morava kolizím v ochraně přírody na území Soutoku předcházeli a napomáhali při řešení regionálních konfliktů (namátkou: projekt obory Obelisk, hospodaření v lužních lesích, úprava půdy frézováním, ponechávání výstavek, letnění rybníka Nesytu, obnova alejí apod.) svým kontroverzním vystupováním situaci často zbytečně vyhocovali, spory uměle prodlužovali. Pro většinu regionálních konfliktů bylo typické, že zapojení o.p.s. Biosférická rezervace Dolní Morava vedlo spíše k eskalaci sporu.

Často ředitel či někteří členové orgánů o.p.s. byli ve střetu zájmů. Tak například člen správní rady o.p.s. ing. Fabičovic bez stavebního povolení v roce 2005 oplotil

území o rozloze 4 km² mezi Lednicí, Rakvicemi a Podivínem. Proti tomuto záměru se postavily zejména dotčené obce Rakvice a Podivín. V oploceném území se nachází PP Květné jezero, území je součástí EVL Niva Dyje. V oploceném území vysadil zvěř dávno před tím, než příslušný úřad vydal nutné povolení. Plot byl legalizován dodatečným stavebním povolením teprve v roce 2010. Člen správní rady OPS Biosférická rezervace Dolní Morava ing. Fabičovic mj. opakovaně požadoval zrušení PP Květné jezero (možno doložit kopiemi úředních dopisů), louku s výskytem zvláště chráněných druhů nechal naorat a pokusil se o její zalesnění (možno doložit rozhodnutím ČIŽP), vyasfaltoval málo používané lesní cesty s výskytem zvláště chráněných (kriticky ohrožených) druhů a nechal postavit v záplavovém území loveckou chatu a provozní objekt obory. Ač byl ředitel o.p.s. Biosférická rezervace Dolní Morava opakovaně informován, že je území oploceno protiprávně, propagoval to jako "vzorový objekt hospodaření" a „demonstrační, výukový a studijní objekt". O.p.s. měla sloužit jako propagační a reklamní kancelář, která pomůže věc prosadit před veřejností, že jde o ukázkové území biosférické rezervace. Propagace obory se objevovala ve výstupech o.p.s. Biosférická rezervace Dolní Morava opakovaně až do roku 2009.

Jedním z dalších cílů o.p.s. BR Dolní Morava bylo sloužit jako „public relations agentura“ Lesů ČR. Příkladem je text publikovaný v Lanžhotském zpravodaji, kde pan ředitel o.p.s. Biosférická rezervace Dolní Morava uvádí, že v oboře Soutok je 3 489 ha lesa, ročně se vytěží 60 ha (při tomto tempu by Soutok byl zcela vytěžen během šedesáti let, obmýtí dubu je 120 let) Zároveň tvrdí, že lesníci nesmějí ročně vytěžit více než příroste. Dále zde šíří nepravdivé tvrzení, že „za porosty s převahou dubů a jasanů a s dubovými solitery na loukách vděčíme Lichtensteinům“, potažmo jejich lesníkům. Tímto ignoruje mnohokrát doložený fakt, že dub letní byl odedávna hlavní dřevinou luhů a pasuje intenzivní lesnictví za stvořitele přírodního bohatství luhů a lesníky za jeho jediné kvalifikované správce. Pokouší se tak legalizovat dnešní drastické, industriálně-plantážnické přístupy k obhospodařování lužních lesů. Obhazuje nejen rychlé těžby, ale také např. plošnou přípravu půdy na pasekách před zalesněním, kterou v pozici ředitele LZ Židlochovice zaváděl do praxe.

Jde o drastický zásah, při němž jsou odfrézovány pařezy (biotop mnoha chráněných a ohrožených druhů) a následně je půda do hloubky několika desítek centimetrů připravena půdní frézou. Dochází k likvidaci původní vegetace a vzniká oraniště otevřené invazi hvězdnice kopinaté (*Aster lanceolatus*).

Biosférická rezervace je matoucí název, který nemá oporu v naší ani evropské legislativě. Vytváří dojem, že jde o něco víc, než třeba národní přírodní rezervace, protože biosféra je přece celosvětová. Ve skutečnosti je Biosférická rezervace pouze nálepka bez obsahu a tak se spolek ČSOP podílí na tomto etiketovém podvodu a pomáhá vytvářet iluzi, že je zde příroda přísně chráněna. Je to jako s označením výrobků značkou BIO a KLASA. Značka BIO je chráněna, výrobce musí doložit postupy dle principů ekologického zemědělství, značka KLASA neznámá prakticky nic.

A tak se neustále jedná o tom, že toto území je jedno z nejcennějších co u nás máme, ale lesníci zde nadále těží holosečným způsobem tisíce kubíků dřeva, šterkaři těží šterk, naftaři naftu, oborníci pasou svá stáda lesního dobytka a příroda úspěšně chátrá.

